

USAID
ВІД АМЕРИКАНСЬКОГО НАРОДУ

Фонд Східна Європа

Реформування поліції: міжнародний досвід

Інформаційна довідка, підготовлена
Європейським інформаційно-дослідницьким
центром на запит народного депутата України

Європейський інформаційно-дослідницький центр створено з метою надання народним депутатам України інформації, яка може бути використана ними у законотворчій діяльності. Діяльність Європейського інформаційно-дослідницького центру здійснюється в рамках програми USAID "Рада: підзвітність, відповідальність, демократичне парламентське представництво", що виконується Фондом "Східна Європа". Більше про центр на сайті <http://euinfocenter.rada.gov.ua/>

ЯКІ РЕФОРМИ ПРОГНОЗУВАЛИСЯ ТА ЯКІ БУЛИ ПРОВЕДЕНІ

До 1989 року міліція Польщі являла собою воєнізований загін Польської об'єднаної робочої партії. Реформа проводилася на початку 1990-х у період шокової терапії, коли економічний стан країни був дуже важким.

1. Була проведена люстрація, омолодження кадрів поліції.
2. Реформування системи навчання поліцейських: запроваджено принцип професійної дидактики. Перед майбутнім поліцейським ставили завдання, які йому належить виконувати на практиці. З поліцейськими почали працювати психологи та етики, щоб навчити професійно і шанобливо працювати з людьми. Базове навчання рядових співробітників тривало 6,5 місяців.
3. Корупція при прийомі нових поліцейських на службу була зведена до нуля завдяки складному і багаторівневому процесу відбору (оцінка документів, перевірка на правопорушення, тестування фізичного і психологічного стану і т. д.) У відбір кадрів було залучено 6-7 установ. Кандидату присвоювали штрих-код, його прізвище ніхто не знав, що виключало можливості підтасовування і прийому на роботу за критерієм «кум, сват, брат».
4. Було створено Бюро внутрішніх справ «поліція в поліції», яка підпорядковувалася безпосередньо голові відомства і займалася розкриттям злочинів серед поліцейських. Був посилений громадський контроль: правозахисники могли у будь-який момент прийти в поліцейську дільницю і перевірити, в якому стані перебувають камери попереднього затримання, як там поведуться із затриманими.
5. Була підвищена зарплата поліцейських.
6. Проводилася постійна оцінка роботи підрозділів поліції. Службу профілактики злочинів оцінювали за ефективністю роботи дільничних, показником затримання по гарячих слідах або на місці злочину. Кримінальну службу оцінювали інакше: головна комендатура розробляла загальні принципи і показники на рік, далі комендатури воєводств готували їх більш детально вже для районних відділів. Оцінювалася ефективність роботи оперативників, якістю збору доказів, кількістю знайдених тих, хто був оголошений в розшук¹.

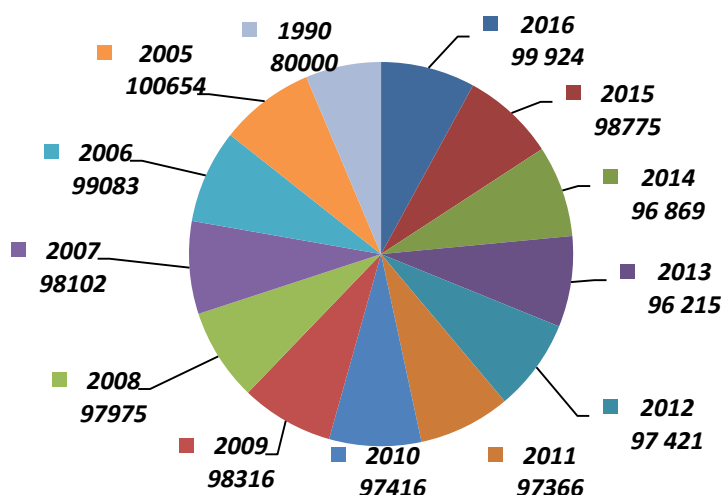
¹ П'ять прикладів успішної реформи поліції [Електронний ресурс] – Режим доступу до ресурсу: <http://news.liga.net/ua/articles/politics/875822-yak-uniknuti-vrad-vki-p-yat-priklad-v-usp-shno-reformi-pol-ts .htm/section4/>.

ФІНАНСУВАННЯ СИСТЕМИ ОРГАНІВ ПОЛІЦІЇ²

рік	млрд./злотих/*дол..США ³
2017	11,2/3,1
2016	10,9/3,03
2015	8,6/2,3
2014	8,6/2,3
2013	8,6/2,3
2012	8,3/2,3
2011	8,11/2,2
2010	7,6/2,1
2009	8,3/2,3
2008	8,5/2,4
2007	7,2/2

ЯК ЗМІНЮВАЛАСЯ КІЛЬКІСТЬ СЛІДЧИХ ПОЛІЦЕЙСЬКИХ⁴

Склад поліції протягом п'яти років після реформи, з 1990 по 1995 рік, оновився на 60%. Сьогодні польська поліція - це майже 100% нових людей, одиниці старих співробітників. Третина поліцейських має вищу освіту. Близько 25% поліцейських - це молоді люди у віці до 30 років, 47% - 31-40 років, 22,5% - від 41 до 50 років.

² BUDŻET POLICJI [Електронний ресурс] – Режим доступу до ресурсу:
<http://www.info.policja.pl/inf/organizacja/budzet-policji/47707,Budzet-Policji.html>.

³ *курс дол. США станом на 20.11.2017

⁴ STAN ZATRUDNIENIA [Електронний ресурс] – Режим доступу до ресурсу:
<http://www.info.policja.pl/inf/organizacja/stan-zatrudnienia/81505,Stan-zatrudnienia-na-dzien-1-stycznia-2017-roku.html>.

РІВЕНЬ ДОСТУПНОСТІ ГРОМАДЯН ДО ПОЛІЦІЇ

У процесі реформування поліції були запуснені програми та проекти, метою яких було розширення контактів поліції з місцевими органами влади, підприємцями та інститутами громадянського суспільства. Прикладом таких дій була акція «**відкритий відділок**», який у конкретний час могли відвідувати громадяни, або проект «**Познайомся зі своїм поліцейським**», у рамках якого ЗМІ публікувало інформацію про співробітників поліції на даній території з фотографіями. Також поліцейські проводили регулярні зустрічі в школах. Такі акції мали на меті отримати інформацію про правоохоронців та полегшити до них доступ. Провідною метою цих перетворень було посилення відчуття безпеки у населення Польщі, своєчасне запобігання злочинності та виховання молоді, а також покращення іміджу поліції в очах громадян.

КІЛЬКІСТЬ ТЯЖКИХ ТА ОСОБЛИВО ТЯЖКИХ ЗЛОЧИНІВ ТА РІВЕНЬ ЇХ РОЗКРИТТЯ

Статистика правопорушень та рівень їх розкриття за останні 10 років. На офіційному сайті поліції подається загальна статистика правопорушень⁵.

Рік	Зареєстровані правопорушення	Розкриті злочини	% розкриття
2016	748 464	501 882	66,5
2015	799 779	524 380	64,7
2014	867 855	573 824	65,2
2013	1 061 239	720 510	67,0
2012	1 119 803	769 604	67,8
2011	1 159 554	807 064	68,7
2010	1 138 523	783 428	67,9
2009	1 129 577	766 075	67,1
2008	1 082 057	721 925	65,9
2007	1 152 993	752 698	64,6
2006	1 287 918	812 347	62,4

НАВАНТАЖЕННЯ РОБОТИ НА ПОЛІЦЕЙСЬКОГО

У Законі Республіки Польща про поліцію зазначено, що навантаження роботи на поліцейського визначене обсягом його обов'язків, беручи до уваги право на відпочинок. Службові завдання поліцейського повинні бути визначені у такий спосіб, щоб їх можна було виконати у межах 40-годинного службового тижня, у 3-місячному тарифному періоді. За час служби, що перевищує норму, поліцейському надають вільний від служби час у такому самому вимірі або ж йому може бути призначено грошову компенсацію. Міністр МВС повинен визначити шляхом видання наказу розклад часу служби, передбачивши тижневий та денний вимір часу служби, випадки продовження часу служби понад встановлену норму, а також введення для

⁵ Przestępstwa ogółem wg jednostek podziału administracyjnego kraju - przestępstwa stwierdzone, przestępstwa wykryte, % wykrycia. [Електронний ресурс] – Режим доступу до ресурсу: [file:///C:/Users/User/Downloads/przestepstwa_-_ogolem%20\(1\).pdf](file:///C:/Users/User/Downloads/przestepstwa_-_ogolem%20(1).pdf).

поліцейських змінного розкладу часу служби. Крім того, наказом має бути визначено спосіб несення поліцейськими чергувань, а також умови та процедуру надання поліцейським часу, вільного від служби, або надання грошової компенсації⁶.

ЗАРОБІТНА ПЛАТА ПОЛІЦЕЙСЬКОГО

Посада	Польський злотий/*дол. США
Головний командувач поліції	15,304/4261
Заступник головного коменданта	13,488/3755
Воєводський комендант поліції	9,517/2649
Повітовий (міський) комендант поліції	7,286/2028
Детективи та помічники	3,748/1043
Дільничі та дорожні контролери	3,491/972
*Поліціант	2,830/787
**Курсант	1,939/539

Курсант, який проходить курси базової підготовки, заробляє 1, 939 польських злотих на місяць – йому/їй надають проживання та харчування під час курсу. Наприкінці курсу курсанта підвищують до другого класу ***поліціант, а його зарібок становить 2,830 злотих.

РІВЕНЬ ДОВІРИ ДО ПОЛІЦІЇ

Згідно опитування громадської думки, проведене Центром досліджень соціальних поглядів 2016 року, показує, що поліція має найвищу оцінку серед правоохоронних органів – 72%. Рівень довіри до поліції за попередні роки також тримався в межах 70% (2007 до 2014). Найнижчий рівень довіри спостерігався до реформування системи поліції, наприклад, у 1987 році довіра до поліції була на рівні 23%⁷.

РІВЕНЬ КОРУПЦІЇ У СИСТЕМІ ОРГАНІВ ПОЛІЦІЇ

У 2016 році за результатами діяльності Бюро внутрішніх справ було обвинувачено 259 поліцейських у вчиненні корупційних злочинів за 825 кримінальними правопорушеннями. У 2015 році корупційні обвинувачення було висунуто 312 поліцейським⁸.

⁶ Закон Республіки Польща про поліцію [Електронний ресурс] – Режим доступу до ресурсу: <http://pravo.org.ua/files/Criminal%20justice/Poland.pdf>.

⁷ POLICJA.PL [Електронний ресурс] – Режим доступу до ресурсу: <http://www.policja.pl/pol/aktualnosci/132403,Blisko-trzy-czwarte-Polakow-dobrze-ocenia-swoja-policje.print>.

⁸ Rośnie korupcja w policji [Електронний ресурс] – Режим доступу до ресурсу: <http://www.rp.pl/Sluzby-mundurowe/306079868-Rosnie-korupcja-w-policji.html>.

ВИМОГИ ДО КАНДИДАТІВ У ПОЛІЦЕЙСЬКІ ТА ТРИВАЛІСТЬ НАВЧАННЯ

Відповідно до Закону Республіки Польща про поліцію⁹ в поліції може служити громадянин Республіки Польща з доброю репутацією, який не відбував покарання, має середню освіту, а також фізичні і розумові здібності, достатні, щоб служити в збройних формуваннях та дотримуватися особливої службової дисципліни.

Процедура прийняття кандидата на службу є багатоступеневою, відбувається в польових та навчальних підрозділах поліції і включає в себе:

- 1) розгляд документів з точки зору їх відповідності вимогам;
- 2) вступна співбесіда (інформаційний етап, інструктаж);
- 3) тестування загальних знань (в області функціонування державного управління, в тому числі, поліції і громадської безпеки);
- 4) тест на визначення фізичних показників;
- 5) психологічний тест (інтелектуальні здібності, соціальна поведінка, стійкість тощо);
- 6) перевірка (чи дана особа може гарантувати збереження секретності і, таким чином, може мати доступ до секретної інформації);
- 7) комбінована співбесіда (для оцінки характеристик і придатності кандидата, а також наявності компетенції, необхідної для служби в поліції);
- 8) медична комісія (визначення фізичної і психічної здатності кандидата до служби в поліції).

Підготовка поліцейських починається з початкової професійної освіти, обов'язкової для початківців (протягом 5, 5 місяців). Цей етап навчання здійснюють навчальні заклади з підготовки працівників поліції, а саме:

- Вища школа поліції в Щитно;
- навчальний центр поліції в Легіоново;
- школи поліції в Катовіце, Слупську і Пілі¹⁰.

---

⁹ Закон Республіки Польща про поліцію [Електронний ресурс] – Режим доступу до ресурсу: <http://pravo.org.ua/files/Criminal%20justice/Poland.pdf>.

¹⁰ PODSTAWOWE INFORMACJE O DOBORZE DO SŁUŻBY W POLICJI [Електронний ресурс] – Режим доступу до ресурсу: <http://praca.policja.pl/pwp/rekrutacja/38728,Podstawowe-informacje-o-doborze-do-sluzby-w-Policji.html>.

ЯКІ РЕФОРМИ ПРОГНОЗУВАЛИСЯ ТА ЯКІ БУЛИ ПРОВЕДЕНІ

Грузія у пострадянський період займала одне з перших місць у світі за рівнем корупції у правоохоронних органах. Правоохоронна система потребувала суттєвого реформування, яке настало в період президенства Михайла Саакашвілі з 2004 року.

- 1. Реформування правоохоронних органів планувалося і почалося зі скорочення співробітників МВС. Протягом лише одного дня було звільнено 15 тисяч співробітників МВС. Всього протягом двох перших років реформування з 90 тисяч співробітників МВС було звільнено 75 тисяч.*
- 2. Влітку 2004 року було ліквідовано ДАІ. Було звільнено 14 тисяч її співробітників. Замість ДАІ, керуючись досвідом США, було створено патрульну поліцію, яка, крім забезпечення правопорядку та безпеки на дорогах, стежила за порядком на вулицях, сприяла у вирішенні побутових проблем.*
- 3. У ході реформи за рахунок скорочення співробітників було підвищено заробітну платню.*
- 4. У МВС була створена внутрішня генеральна інспекція, яка розслідує факти корупції (наприклад: покарання за 50-ти доларовий хабар становить 10 років в'язниці).*
- 5. Було створено спеціальну «службу провокаторів», співробітники якої пропонують поліції хабара. У 2005 році було ув'язнено 200 поліцейських, які попалися на провокації хабаря.*
- 6. Оновлення техніки й обладнання. За рахунок зміни інфраструктури ефективність роботи поліції зростає на 38%. Влада змінила систему кабінетів на загальні робочі зони¹¹.*

---

¹¹ П'ять прикладів успішної реформи поліції [Електронний ресурс] – Режим доступу до ресурсу: <http://news.liga.net/ua/articles/politics/875822-yak-uniknuti-vrad-vki-p-yat-priklad-v-usp-shno-reformi-pol-ts-htm/section4/>.

ФІНАНСУВАННЯ СИСТЕМИ ОРГАНІВ ПОЛІЦІЇ¹²

За звичайних умов фінансування системи органів поліції здійснюється з державного бюджету Грузії. В період активного реформування правоохоронна система отримувала регулярні транші із державного бюджету США, наприклад, у 2006 році з держбюджету США було виділено 1 млн. дол. США на комп'ютеризацію патрульних машин, у 2009 - 20 млн. дол. США на розвиток поліції.

рік	млн ларі/дол.США
2017	585/214
2016	595/218
2015	638/234
2014	600/220
2013	570/209
2012	624/229
2011	548/201
2010	500/183
2009	568/208
2008	739/271
2007	297/109

ЯК ЗМІНЮВАЛАСЯ КІЛЬКІСТЬ СЛІДЧИХ ПОЛІЦЕЙСЬКИХ

За період реформування поліції кількість поліцейських лише за два роки зменшилася з 90 тисяч до близька 30 тисяч. Станом на 2016 рік поліцейський штат налічував близько 16 тисяч співробітників¹³.

РІВЕНЬ ДОСТУПНОСТІ ГРОМАДЯН ДО ПОЛІЦІЇ

У процесі реформування важливим компонентом для просування ідеї доступності поліцейських для громадян було створення патрульної поліції. Навчання патрульних поліцейських було спрямоване на те, щоб ця служба тісно співпрацювала з громадою, зокрема у віддалених від столиці регіонах. Доступність патрульних поліцейських полягає у щоденній та повсякденній близькості роботи патрульних до суспільних потреб та проблем «на місці». Патрульні є першою та найшвидшою ланкою реагування на проблему тут і зараз. Патрульна поліція займається не тільки забезпеченням порядку на дорогах - це оперативна служба швидкого реагування на будь-які події.

¹² Governor's Office of Planning and Budget [Електронний ресурс] – Режим доступу до ресурсу: <https://opb.georgia.gov/budget-instructions-prior-year>.

¹³ Kornely Kakachia. The current status of police reform in Georgia [Електронний ресурс] / Kornely Kakachia, Ivane Javakhishvili – Режим доступу до ресурсу: https://www.researchgate.net/publication/291698072_The_current_status_of_police_reform_in_Georgia.

Доступність поліції для громадян забезпечується відкритістю поліцейських офісів. З метою кардинальної зміни іміджу поліції в Грузії повністю перебудували поліцейські офіси і заснували сервісні агентства. Агентства взяли на себе безліч різних функцій, таких як прийом скарг від населення, видача водійських посвідчень і різних довідок, а також облік автомобілів. Офіси будували максимально прозоро, в буквальному сенсі: не було жодних стін, таким чином, можна побачити все, що відбувається всередині офісу і навіть з вулиці¹⁴.

КІЛЬКІСТЬ ТЯЖКИХ ТА ОСОБЛИВО ТЯЖКИХ ЗЛОЧИНІВ ТА РІВЕНЬ ЇХ РОЗКРИТТЯ

Згідно з даними Офісу Національної статистики Грузії¹⁵ у період початку реформування правоохоронних органів у 2004 році кількість зареєстрованих злочинів склала 24 856, з них важких 17 833, у 2005 році ці цифри помітно зросли: 43 266 та 24 320 відповідно, порівняно з 2003 роком рівень злочинності зріс приблизно в 2,5 рази.

3 травня 2005 року в Грузії змінили порядок реєстрації злочинів і почали враховувати їх уже в момент попереднього слідства. 2006-й рік для війни зі злочинністю був переломним: поліція Грузії зареєструвала максимальну кількість злочинів за весь час правління Михайла Саакашвілі – 62 283, з них 29 249 потрапили в категорію тяжких. Після 2006-го року кількість злочинів стала неухильно знижуватися, що дало право Саакашвілі заявити про перемогу над організованою злочинністю і, зокрема, «злочодіями в законі».

З періоду 2011 до 2017 року рівень злочинності зазнавав падінь та піднесень. У порівнянні з 2011 роком рівень злочинності у 2015 році зріс з 32 263 до 35 096, у 2016 році – 35 997, у свою чергу рівень злочинності за реєстром у 2017 році станом на 3 квартал становив 27 568. Розкриття злочинів – на рівні 30-35%¹⁶.

Рівень злочинності періоду 2003-2017рр.¹⁷:

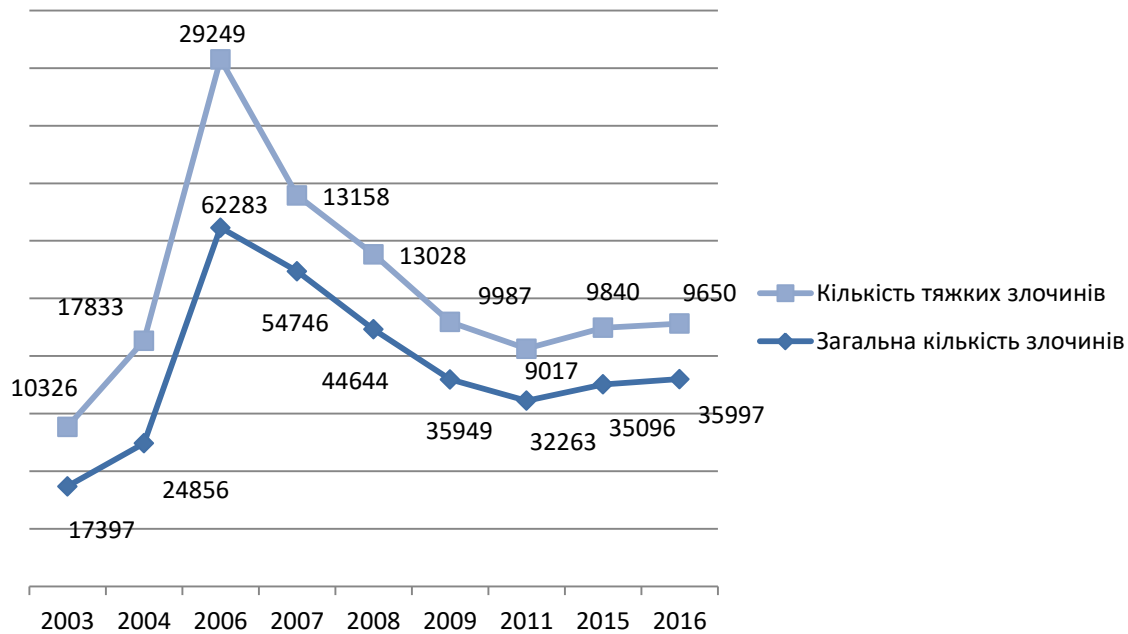
---

¹⁴ РЕФОРМА ПОЛИЦИИ В ГРУЗИИ [Електронний ресурс] – Режим доступу до ресурсу: <http://www.police-reform.tj/en/2013-02-15-05-39-38/about-police-reform/103-reforma-politsii-v-gruzii>.

¹⁵ geostat.ge [Електронний ресурс] – Режим доступу до ресурсу: http://www.geostat.ge/index.php?action=page&p_id=602&lang=eng.

¹⁶ Порядок по-грузински.Forbes [Електронний ресурс] – Режим доступу до ресурсу: <http://www.forbes.ru/ekonomika-column/vlast/52396-poryadok-po-gruzinski>.

¹⁷ geostat.ge [Електронний ресурс] – Режим доступу до ресурсу: http://www.geostat.ge/index.php?action=page&p_id=602&lang=eng.

НАВАНТАЖЕННЯ РОБОТИ НА ПОЛІЦЕЙСЬКОГО

Згідно із Законом Грузії про Поліцію, для поліцейських встановлено ненормований робочий день. У системі Міністерства або його окремих структурних одиницях в особливих випадках, індивідуальним адміністративно-правовим актом Міністра на певний термін може бути оголошений особливий режим роботи. Під час особливого режиму поліцейські знаходяться в передбачених для них місцях роботи. Поліцейському дозволяється залишити робоче місце тільки з дозволу безпосереднього начальника¹⁸.

ЗАРОБІТНА ПЛАТА ПОЛІЦЕЙСЬКОГО¹⁹

Відповідно до Закону Грузії про Поліцію²⁰ заробітна плата поліцейського складається з посадового окладу та окладу, встановленого за званням. Поліцейським, крім зарплати, можуть виплачуватися надбавки до заробітної плати і компенсації. Розміри заробітної плати (посадового окладу та окладу за званням), надбавок до заробітної плати і компенсації, а також порядок і умови їх виплати визначаються Міністром внутрішніх справ.

- ✓ Дільничний інспектор отримує 400-500 дол. США на місяць.
- ✓ Патрульний поліцейський отримує 600–1000 дол. США на місяць.
- ✓ Детектив - до 2000 дол. США на місяць .

¹⁸ POLICE LAW OF GEORGIA [Електронний ресурс] – Режим доступу до ресурсу: <https://matsne.gov.ge/en/document/download/2047533/1/en/pdf>.

¹⁹ Як реформувати міліцію. Досвід Грузії [Електронний ресурс] – Режим доступу до ресурсу: https://zaxid.net/yak_reformuvati_militsiyu_dosvid_gruziyi_n1326134.

²⁰ POLICE LAW OF GEORGIA [Електронний ресурс] – Режим доступу до ресурсу: <https://matsne.gov.ge/en/document/download/2047533/1/en/pdf>.

Додатковим є медичне страхування, страхування на випадок загибелі або каліцтва, іноді премії, які можуть бути досить істотними в залежності від вислуги років, участі в розкритті конкретних злочинів.

РІВЕНЬ ДОВІРИ ДО ПОЛІЦІЇ

Рівень довіри до поліції найвищим був після проведення перших реформ, зокрема, створення патрульної поліції - 90%, цей показник зріс з рівня 5%. Високий показник довіри тримався із 2005 до 2014 року в середньому 70%. Такий високий рівень довіри був зумовлений багатьма факторами, зокрема чесністю і порядністю особового складу поліції, зміною порядку реєстрації злочинів (будь-яка інформація про факт здійснення злочину була підставою для початку попереднього слідства) і різким зниженням рівня злочинності.

За результатами дослідження громадської думки Міжнародного республіканського дослідження показник довіри у 2015 році впав до 65%. 2016 року довіра до поліції в Грузії знизилася до 50%. Це найнижчий показник після 2004 року в Грузії, коли рівень довіри становив 49%²¹.

РІВЕНЬ КОРУПЦІЇ В ПОЛІЦІЇ ТА КІЛЬКІСТЬ ЗАСУДЖЕНИХ ПОЛІЦЕЙСЬКИХ

В результаті діяльності Генеральної інспекції за роки реформ державний апарат безперервно і наполегливо очищався від корупції. Боротьба з корупцією постійно коментується, пояснюється та декларується провідними політиками країни. У Грузії сформувалася корпоративна культура, коли система стає здатною до самоочищення. Кожен поліцейський в Грузії зацікавлений у тому, щоб поряд з ним працював професійний та чесний колега, оскільки за цим стоїть його власний авторитет і повага до нього суспільства. Протягом шести років (2003-2009 роки) в Грузії було арештовано 250 податкових інспекторів, 100 поліцейських, 40 прокурорів. Зараз в поліції заарештовують або звільняють двох-трьох осіб на місяць²².

ВИМОГИ ДО КАНДИДАТІВ У ПОЛІЦЕЙСЬКІ ТА ТРИВАЛІСТЬ НАВЧАННЯ

На службу в поліцію приймаються громадяни Грузії, які досягли 18-ти років, володіють державною мовою та які за своїми особистими і діловими якостями, рівнем освіти, фізичної підготовки і станом здоров'я можуть виконувати поліцейські функції²³.

Поліцейськими у Грузії можуть стати кандидати без спеціальної вищої освіти та вищої освіти взагалі. Після проходження конкурсу кандидати проходять піврічний курс спеціальної підготовки в Академії Міністерства внутрішніх справ. Щоб стати детективом або криміналістом, в академію потрібно вступати вже з вищою юридичною освітою. Для служби в патрульній поліції диплом про вищу освіту не є обов'язковим²⁴.

²¹ IRI.org [Електронний ресурс] – Режим доступу до ресурсу: <http://www.iri.org>.

²² РЕФОРМА ПОЛИЦИИ В ГРУЗИИ [Електронний ресурс] – Режим доступу до ресурсу: <http://www.police-reform.tj/en/2013-02-15-05-39-38/about-police-reform/103-reforma-politsii-v-gruzii>.

²³ ²³ POLICE LAW OF GEORGIA [Електронний ресурс] – Режим доступу до ресурсу: <https://matsne.gov.ge/en/document/download/2047533/1/en/pdf>.

²⁴ Как стать полицейским в Грузии Читать далее: <https://sputnik-georgia.ru/reviews/20170209/234824017/Kak-stat-policejskim-v-Gruzii.html> [Електронний ресурс] – Режим доступу до ресурсу: <https://sputnik-georgia.ru/reviews/20170209/234824017/Kak-stat-policejskim-v-Gruzii.html>.

ЯКІ РЕФОРМИ ПРОГНОЗУВАЛИСЯ ТА ЯКІ БУЛИ ПРОВЕДЕНІ

По революції 1989 року та повалення комуністичного режиму відбувалося реформування поліцейської системи країни.

- 1. Реформування поліцейської системи країни відбувалося шляхом децентралізації та деполітизації поліції.*
- 2. Була проведена демілітаризація Міністерства внутрішніх справ. Центральний апарат МВС почав займатися аналітично-експертною роботою, законодавчим забезпеченням, розподілом фінансів, питаннями громадянства та міграції, профілактикою злочинності та відповідав за управління і моніторинг криміногенної ситуації в країні. Усі чиновники - цивільні особи. Діяльність поліції від діяльності профільного міністерства була повністю відокремлена.*
- 3. Були ліквідовані внутрішні війська, війська швидкого реагування, прикордонна охорона. Замість них було створено спільний Федеральний корпус поліції. Поліція законодавчо і фінансово несла відповідальність перед адміністрацією МВС, але почала функціонувати як самостійний орган. Поліцейські, які розслідували злочини, підкорялися тільки прокуратурі і суду.*
- 4. Була створена муніципальна поліція, підпорядкована мерам, але з невеликими повноваженнями. В основному, завданням міських поліцейських було підтримувати правопорядок на вулицях і в громадському транспорті. Муніципальні інспектори поліції не мали права на арешт або власне розслідування.*
- 5. Була проведена масштабна люстрація, в ході якої посад позбулися 20% співробітників МВС. Їх змінили молоді фахівці, які пройшли навчання в поліцейських школах за кордоном.*
- 6. Були збільшені заробітні плати поліцейських.*
- 7. Розслідування злочинної діяльності поліцейських було покладено на інспекцію поліції Чеської Республіки, згодом її компетенція була передана новоствореній Генпрокуратурі Корпусу Безпеки, яка підпорядкована безпосередньо міністру внутрішніх справ²⁵.*

²⁵ П'ять прикладів успішної реформи поліції [Електронний ресурс] – Режим доступу до ресурсу: http://news.liga.net/ua/articles/politics/875822yak_uniknuti_vrad_vki_p_yat_priklad_v_usp_shno_reformi_pol_ts_.htm/section3/#page.

ФІНАНСУВАННЯ СИСТЕМИ ОРГАНІВ ПОЛІЦІЇ²⁶²⁷

Рік	Загальні витрати в чеських кронах/*дол. США ²⁸
2017	33 359 368 118/ 1 537 727 246
2016	30 680 449 824/ 1 414 240 325
2015	54 466 103 565/ 2 510 659 408
2014	53 580 412 754/ 2 469 832 769
2013	52 292 118 000/ 2 410 447 773
2012	52 656 658 000/ 2 427 251 541
2011	52 877 539 000/ 2 437 433 231
2010	61 270 573 000/ 2 824 316 970

ЯК ЗМІНЮВАЛАСЯ КІЛЬКІСТЬ СЛІДЧИХ ПОЛІЦЕЙСЬКИХ

Реєстр кількості поліцейських за останні 27 років доступний на офіційному сайті Чеської Поліції²⁹.

²⁶ Rozpočet [Електронний ресурс] – Режим доступу до ресурсу: <http://www.policie.cz/clanek/rozpocet.aspx>.

²⁷ monitor.statnipokladna.cz [Електронний ресурс] – Режим доступу до ресурсу: <http://monitor.statnipokladna.cz/en/2017/statni-rozpocet/kapitola/314#rozpocet-souhrn>.

²⁸ *курс дол. США станом на 20.11.2017

²⁹ Počty policistů od roku 1993 [Електронний ресурс] – Режим доступу до ресурсу: <http://www.policie.cz/clanek/pocty-policistu-od-roku-1993.aspx>.

1990	28 649
1991	30 961
1992	32 404
1993	40 049
1994	42 659
1995	45 717
1996	43 990
1997	43 722
1998	43 271
1999	44 089
2000	44 828
2001	44 680
2002	45 538
2003	46 616

2004	46 486
2005	47 129
2006	45 207
2007	45 429
2008	42 364
2009	42 441
2010	43 272
2011	41 224
2012	39 037
2013	38 363
2014	38 754
2015	39 497
2016	40 055
2017	40 389

РІВЕНЬ ДОСТУПНОСТІ ГРОМАДЯН ДО ПОЛІЦІЇ

У Законі Чеської Республіки про поліцію присвячений розділ співпраці поліції із громадянами. У Законі сказано, що підрозділ поліції, визначений президентом поліції, може укласти письмову координаційну угоду з громадою або міською дільницею з метою встановлення спільних дій при забезпеченні міських справ публічного порядку .

Координаційна угода містить:

- ✓ форми та засоби сталої координації громади та підрозділу поліції при забезпеченні міських справ публічного порядку в громаді;
- ✓ завдання громади та підрозділу поліції в галузі запобігання протиправним діям, що порушують публічний порядок в громаді;
- ✓ завдання громади та підрозділу поліції при порушенні публічного порядку в громаді; строк, на який укладається угода;
- ✓ забезпечення фінансових засобів³⁰.

---

³⁰ Закон Чеської Республіки про поліцію Чеської Республіки від 17 липня 2008 року¹ [Електронний ресурс] – Режим доступу до ресурсу: http://pravo.org.ua/files/Criminal%20justice/cheh_2.pdf.

КІЛЬКІСТЬ ТЯЖКИХ ТА ОСОБЛИВО ТЯЖКИХ ЗЛОЧИНІВ ТА РІВЕНЬ ЇХ РОЗКРИТТЯ

Згідно зі статистикою злочинів на сайті Чеської Поліції³¹, рівень загальної злочинності у 2016 році знизився.

У 2016 році статистика свідчить про виявлення 217 927 злочинів, половина з них розкрита – 116 081, що становить 53,3% випадків. Із загальної кількості з категорії тяжких злочинів – було скоєно 127 вбивств, з них розкрито 111, тобто, рівень розкриття становить 87%.

- ✓ 2015 – загальна кількість злочинів 247 628, з категорії тяжких злочинів – 155 вбивств, розкрито 136, рівень розкриття 87%.
- ✓ 2014 - загальна кількість злочинів 288 660, з категорії тяжких злочинів – 160 вбивств, розкрито 137, рівень розкриття 85%.
- ✓ 2013 - загальна кількість злочинів 325 000, з категорії тяжких злочинів – 182 вбивств, розкрито 167, рівень розкриття 91%.
- ✓ 2012 - загальна кількість злочинів 304 528, з категорії тяжких злочинів – 188 вбивств, розкрито 178, рівень розкриття 94%.

ЗАРОБІТНА ПЛАТА ПОЛІЦЕЙСЬКОГО

На розмір заробітної плати поліцейського впливають: термін служби і займана посада; додаються бонуси - дотації на транспорт і житло, премії за нічні зміни³².

- ✓ Інспектор – 27 880 чеських крон
- ✓ Головний інспектор – 30 240 чеських крон
- ✓ Комісар – 35 330 чеських крон
- ✓ Головний комісар – 38 320 чеських крон
- ✓ Старший радник – 50 400 чеських крон
- ✓ Старший державний радник – 58 840 чеських крон

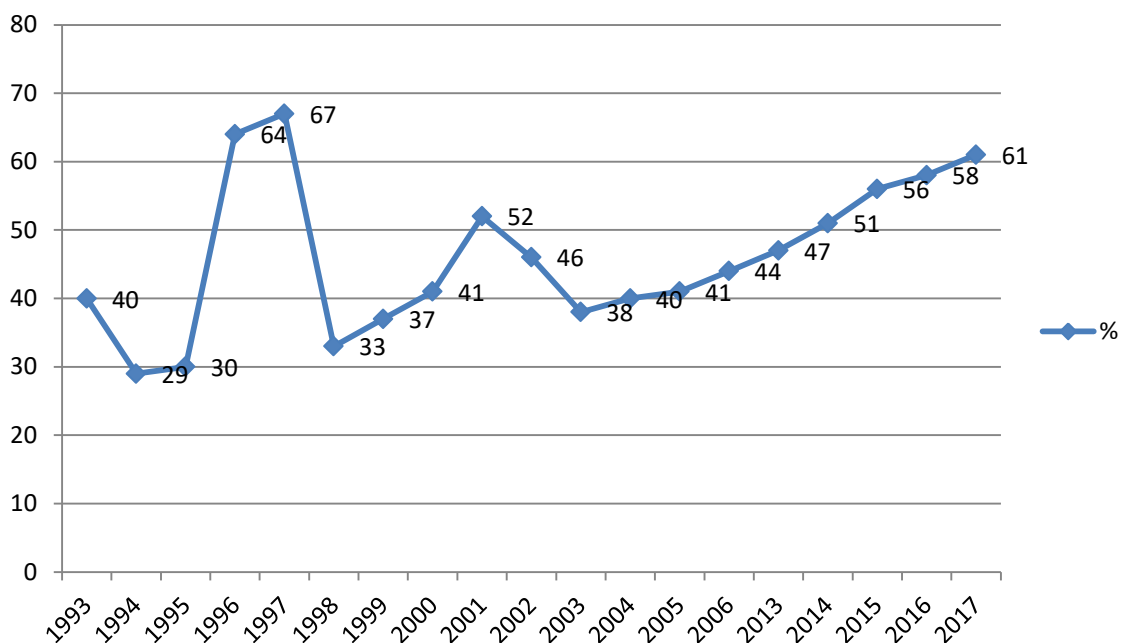
---

³¹ Statistické přehledy kriminality [Електронний ресурс] – Режим доступу до ресурсу:
<http://www.policie.cz/clanek/statisticke-prehledy-kriminality-za-rok-2015.aspx>.

³² Plat policisty, hasiče a dalších bezpečnostních příslušníků [Електронний ресурс] – Режим доступу до ресурсу:
<https://kupunisila.cz/plat-policisty-hasice/>.

РІВЕНЬ ДОВІРИ ДО ПОЛІЦІЇ

Рівень довіри до поліції (1993–2017 рр.) згідно з чеською соціологічною дослідницькою компанією STEM³³:

РІВЕНЬ КОРУПЦІЇ У СИСТЕМІ ОРГАНІВ ПОЛІЦІЇ

У ході реформування системи органів поліції розслідування злочинної, зокрема, корупційної діяльності поліцейських було покладено на Інспекцію Поліції Чеської Республіки, згодом її компетенція була передана новоствореній Генпрокуратурі Корпусу Безпеки, яка підпорядкована безпосередньо міністру внутрішніх справ.

Згідно з даними Центру досліджень громадської думки³⁴, після приєднання Чехії до ЄС у травні 2004 року корупція у силових структурах поступово зменшувалася³⁵.

Для порівняння кількість виявлених злочинів, вчинених офіцерами із залученням до управління та адміністрації, коливалася в межах 1000 – 1500 на початку 1990-х рр., до 1999 року ця цифра зростає до 5,081, з 2004 року кількість не перевищує 1000 випадків на рік³⁶.

³³ Důvěra Čechů v armádu a policii [Електронний ресурс] – Режим доступу до ресурсу: <https://www.stem.cz/>.

³⁴ The Public Opinion Research Centre [Електронний ресурс] – Режим доступу до ресурсу: <https://cvvm.soc.cas.cz/en/about-us>.

³⁵ Korupce – kriminalista přijal úplatek [Електронний ресурс] – Режим доступу до ресурсу: <http://www.gibs.cz/uploads/articles/files/8b36173b8d73914a2991bc4cbaf531b4.pdf>.

³⁶ ANALÝZA EFEKTIVITY POLICIE ČR PŘI PROVÁDĚNÍ ÚKONŮ TRESTNÍHO ŘÍZENÍ V OBLASTI TRESTNÝCH ČINŮ KORUPCE. [Електронний ресурс] – Режим доступу до ресурсу: file:///C:/Users/User/Downloads/anal%C3%BDza_efektivnosti_korupce.pdf.

ВИМОГИ ДО КАНДИДАТІВ У ПОЛІЦЕЙСЬКІ ТА ТРИВАЛІСТЬ НАВЧАННЯ

Вимоги до професії поліцейського встановлені Законом Чеської Республіки про поліцію.

Кандидат у поліцейські повинен:

- ✓ бути громадянином Чеської Республіки
- ✓ досягти 18 років
- ✓ мати середню освіту
- ✓ не мати судимості
- ✓ бути фізично та психологічно придатним до несення служби
- ✓ не бути членом політичної партії чи руху

Після проходження етапів відбору кандидати повинні пройти базову професійну підготовку.

Інформацію підготувала

аналітик ЄІДЦ

Оксана Савчук